

Innst. 357 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:125 S (2010–2011)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Arve Kambe, Linda C. Hofstad Helleland og Torbjørn Røe Isaksen om en endring av barnelova angående foreldres plikt til å betale tilskudd for myndige barn som flytter ut av hjemmet

Til Stortinget

Sammendrag

Det følger av barnelova at begge foreldrene har plikt til å bære utgiftene til barnets forsørgelse og utdanning etter deres økonomiske evne, når barnet selv ikke har midler til det.

Underholdsplikten varer som hovedregel ut den kalendermåneden barnet fyller 18 år med mindre annet er avtalt eller fastsatt. Det følger direkte av loven at dersom barnet etter fylte 18 år vil fortsette med vanlig skolegang, har det krav på pengetilskudd for tiden skolegangen varer.

Plikten til å underholde sitt barn også etter fylte 18 år gjelder således uavhengig av om barnet bor hjemme og utgiftene dekkes gjennom det daglige underholdet, eller om barnet bor for seg selv.

Forslagsstillerne viser til skriftlig spørsmål fra stortingsrepresentant Arve Kambe til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren datert 5. januar 2011 og besvart 13. januar 2011. Forslagsstillerne kan ikke tenke seg at det er lovgivers intensjon at myndige barn i ordinære videregående utdanningsløp skal kunne kreve sine foreldre for bidrag når de har et reelt forsørgeralternativ hos sine foreldre. I flere saker rapporteres det at de biologiske foreldrene er gift, og har et reelt tilbud til sine barn om å bo hjemme og bli forsørget av dem.

Slik dagens regelverk er lagt opp, innebærer det at myndige barn som går på videregående skole, kan velge å flytte for seg selv, selv om de ikke har penger til egen forsørgelse, og gå til Nav og kreve underholdsbidrag fra sine foreldre frem til de har sluttført videregående opplæring.

Dette regelverket er relativt lite kjent, men forslagsstillerne mener det utløser mange økonomiske utfordringer for svært mange tenåringsfamilier.

Forslagsstillerne mener lovens hensikt er å gi barn rettigheter og muligheter til utdanning og ikke å bli kastet ut hjemmefra. Forslagsstillerne mener at barn over 18 år er myndige, selv om de er under videregående utdanning. De aller fleste barn bor hjemme hos én eller begge foreldrene i utdanningsperioden. Svært mange elever i videregående skole tar seg jobb ved siden av skolegangen for å finansiere eget forbruk. Det finnes også egne låne- og stipendordninger, inkludert borteboerstipend. Forslagsstillerne er bekymret for at regelverket bidrar til at Nav settes som dommer i interne familieanliggender som det offentlige ikke bør involveres i, og mener det også sender ut feil signal til de ungdommene som tar seg en jobb for selv å finansiere sitt eget liv, enten de bor hjemme eller for seg selv, i utdanningsperioden. Forslagsstillerne mener at voksne elever har frihet under ansvar og muligheten til selv å ta konsekvensene av egne valg.

Forslagsstillerne mener det må foretas en gjennomgang av regelverket og dagens praksis for på den bakgrunn å endre regelverket.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens regelverk med sikte på endringer iplikten til å betale tilskudd til myndige barn som flytter ut av hjemmet.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjul, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Gina Knutson Barstad, fra Senterpartiet, Christina Nilsson Ramsøy, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, viser til at det følger av lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barne-lova) § 66 at begge foreldrene har plikt til å bære utgiftene til barnets forsørgelse og utdanning etter deres økonomiske evne, når barnet selv ikke har midler til det. Komiteen viser også til at underholdningsplikten som hovedregel varer ut den kalendermåneden barnet fyller 18 år med mindre annet er avtalt eller fastsatt.

Komiteen vil understreke at barnelova skal sikre at barn får den nødvendige økonomiske bistand fra sine foreldre til å kunne fullføre et videregående utdanningsløp. Komiteen mener dette er et viktig prinsipp.

Komiteen mener forslagsstillerne tar opp et viktig prinsipielt spørsmål i forslaget og mener i likhet med forslagsstillerne at det ikke er lovgivers intensjon at myndige barn i ordinære videregående utdanningsløp skal kunne kreve sine foreldre for bidrag, når de har et reelt forsørgingsalternativ hos sine foreldre.

Komiteen registrerer at slik regelverket er lagt opp, innebærer det at myndige barn som går på videregående skole kan velge å flytte for seg selv, selv om de ikke har penger til forsørgelse, og gå til Nav og kreve barnebidrag fra sine foreldre frem til de har sluttført videregående opplæring.

Komiteen er enig i at det må foretas en gjennomgang av regelverket og dagens praksis, og viser til statsrådets svar på skriftlig spørsmål nr. 617 av 13. januar 2011 fra kst. statsråd Tora Aasland hvor det orienteres om at det blir igangsatt en gjennomgang av dagens regelverk.

Komiteen viser også til vedlagte brev av 27. april 2011 fra kst. statsråd Tora Aasland til familie- og kulturkomiteen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener lovens hensikt er å gi barn rettigheter og muligheter til utdanning, og at barn over 18 år er myndige selv om de er under videregående utdanning. Disse medlemmer er bekymret over at regelverket kan tolkes annerledes, og at Nav settes som dommer i interne familieanliggender som det offentlige ikke bør involveres i. Disse medlemmer viser også til en uheldig økonomisk situasjon som enkelte foreldre kan bli satt i grunnet en slik tolking av lovverket.

Disse medlemmer mener dagens regleverk ikke fungerer etter hensikten, og regelverket er heller ikke i tråd med den generelle rettsoppfatningen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens regelverk med sikte på endringer iplikten til å betale tilskudd til myndige barn som flytter ut av hjemmet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens regelverk med sikte på endringer iplikten til å betale tilskudd til myndige barn som flytter ut av hjemmet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen viser til representantforslag og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:125 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Arve Kambe, Linda C. Hofstad Helleland og Torbjørn Røe Isaksen om en endring av barneloven angående foreldres plikt til å betale tilskudd for myndige barn som flytter ut av hjemmet – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 26. mai 2011

Gunn Karin Gjul

leder

Solveig Horne

ordfører

Vedlegg

**Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/kst. statsråd
Tora Aasland til familie- og kulturkomiteen, datert 27. april 2011**

Dokument 8:125 S (2010-2011) Representantforslag om en endring av barneloven for foreldres plikt til å betale tilskudd for myndige barn som flytter ut av hjemmet

Jeg viser til brev fra familie- og kulturkomiteen av 12. april 2011, vedlagt representantforslag fra stortingsrepresentantene Arve Kambe, Linda C. Hofstad Helleland og Torbjørn Røe Isaksen.

Det følger av lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barneloven) § 66 at begge foreldrene har plikt til å bære utgiftene til barnets forsørgelse og utdanning etter deres økonomiske evne, når barnet selv ikke har midler til det. Foreldre har forsørgingsplikt for barna uavhengig av om de bor sammen med dem eller ikke. Dersom den ene av eller begge foreldrene ikke bor sammen med barnet, oppfylles forsørgingsplikten ved at faste pengetilskudd betales til barnet, jf. barneloven § 67. Det er fastslått i barneloven at ingen kan gi avkall på den retten barnet har til forsørgelse.

Underholdsplikten varer som hovedregel ut den måneden barnet fyller 18 år med mindre annet er avtalt eller fastsatt. Det følger direkte av lovens § 68 andre ledd at dersom barnet etter fylte 18 år vil fortsette med vanlig skolegang, har det krav på pengetilskudd for tiden skolegangen varer. Bestemmelsen henger sammen med retten til videregående opplæring etter 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) § 3-1. Bidrag etter 18 år skal tidsbegrenses, noe som vanligvis vil være til og med den måneden barnet har fullført skolegangen. Bidrag utover fylte 18 år fastsettes således i praksis som oftest for en periode på ikke lenger enn mellom ett til to år. Bidrag etter fylte 18 år må ikke forstås slik at det bare er spørsmål om å dekke kostnadene knyttet til selve utdannelsen, som for eksempel utgifter til lærebøker mv. – reglene omfatter generelt bidrag til å dekke utgifter i anledning av utdanning, herunder utgifter til livsopphold som mat, klær, bolig etc. Prinsippet om at foreldrene har plikt til å forsørge barna sine under vanlig skolegang har lang historie, fra lovgivningen av 1915 og frem til i dag. Adgangen til å fastsette eller avtale bidrag utover 18 år er en alminnelig ordning også

etter andre lands lovgivning, blant annet de nordiske landene.

Plikten til å underholde sitt barn også etter fylte 18 år gjelder således uavhengig av om barnet bor hjemme og utgiftene dekkes gjennom det daglige underholdet, eller om barnet bor for seg selv. Når barnet fyller 18 år, er det barnet selv som er part i bidragssaken, jf. barneloven § 70 fjerde ledd. Det innebærer at barnet selv kan gjøre avtale om bidrag med den ene eller begge av foreldrene, eller be det offentlige ved Arbeids- og velferdsetaten (NAV) om å fastsette bidrag utover 18 år fra den ene eller begge av foreldrene.

Forslagsstillerne anfører at slik dagens regelverk er lagt opp, innebærer det at myndige barn som går på videregående skole, kan velge å flytte for seg selv, selv om de ikke har penger til egen forsørgelse, og gå til NAV og kreve underholdsbidrag fra sine foreldre fram til de har slutført videregående opplæring. Forslagsstillerne uttaler at de ikke kan tenke seg at det er lovgivers intensjon at myndige barn i ordinære videregående utdanningsløp skal kunne kreve sine foreldre for bidrag når de har et reelt forsørgeralternativ. På denne bakgrunnen ber representantene regjeringen gjennomgå dagens regelverk med sikte på endringer iplikten til å betale tilskudd til myndige barn som flytter ut av hjemmet.

Jeg viser i den sammenheng til svar på skriftlig spørsmål nr. 617 av 13. januar 2011 fra kst. statsråd Tora Aasland, hvor hun uttaler at det er grunnlag for å vurdere om dagens regler fungerer etter hensikten og om de er i tråd med den generelle rettsoppfatningen. Denne gjennomgangen er igangsatt, jf. også orientering i svar på skriftlig spørsmål nr. 718 av 26. januar 2011. Gjennomgangen vil bli foretatt på bredt grunnlag, dvs. at ordningen som helhet vil være gjenstand for vurdering, ikke bare enkeltsider ved den. I den grad gjennomgangen viser behov for endringer i lov, forskrifter eller praksis, vil de vanlige prosedyrer for regelendringer bli fulgt. Det innebærer at eventuelle forslag til endringer i regelverket vil bli sendt på alminnelig offentlig høring før eventuelle endringer kan vedtas.

